

דבר תורה לשבת

מאת הרב גור גלון

פרשת שמיו

לקבל את המציאות

הפרשה מתחילה בשמחה מופלאה על חנוכת המשכן ביום השמיני לימי המילואים, הוא ראש חודש ניסן, הוא היום בו התבשר אהרן על כפרת חטא העגל והוא היום עליו אומר משה:

"כי היום ה' נראה עליכם"

וכפי שכותב שם רש"י:

"להשרות שכינתו במעשה ידיכם."

ומתוך אותה שמחה עליונה ומופלאה מופיע המשבר של מות שני בני אהרן. רבו המדברים על חטאם של בני אהרן מחד, ועל תגובתו המופלאה של אהרן הכהן מאידך, ועל הסדר הקבוע שאחרי כל עליה עליונה ונפלאה ישנו משבר כואב ונורא, כפי שקרה גם בקריית ים סוף שמיד לאחר מופיעים חטאי בני ישראל ותלונותיהם, מעמד הר סיני וחטא העגל שבעקבותיו, ובעת בפרשתנו חנוכת המשכן, ותוך כדי חנוכתו- מות שני בני אהרן. מיד לאחר מכן אנו מוצאים שמשה כועס על אלעזר ואיתמר בני אהרן:

"ואת שעיר החטאת דרוש דרש משה והנה שורף ויקצוף על אלעזר ועל איתמר בני אהרן הנותרים לאמור, מדוע לא אכלתם

את החטאת במקום הקודש כי קודש קדשים היא ואותה נתן לכם לשאת את עוון העדה לכפר עליהם לפני ה'."

ולא ניכנס כאן לסוגיה ההלכתית האם הבעיה כאן הייתה אנינות או טומאה, כפי שנחלקים האמוראים במסכת זבחים. אולם מה שמתברר, אחר שאהרן מסביר את הדברים למשה, הוא שמשה טעה בכעסו ולכן מסיימת התורה:

"וישמע משה וייטב בעיניו."

וכותב רש"י על כך ש:

"הודה ולא בוש לומר 'לא שמעתי', אלא אמר 'שמעתי ושכחתי'."

על פי המדרשים משה שלח כרוז להודיע בעם ישראל שהוא שכח ושגה בכעסו על בני אהרן.

ולבאורה יש להבין מה הבושה לשכוח, והלא השכחה הינה תכונה אנושית נורמאלית, ועוד יש להבין מדוע ראתה התורה צורך להקדיש פסוקים רבים כל כך לספר שמשה שגה, טעה וחזר בו, מה הלימוד לדורות שיש לפרשה זו? וכמובן שצריך גם להבין האם יש קשר בין תחילת הפרשה כפי שתוארנו אותה, לבין פרשייה זו? ודבר אחרון שננסה לבאר הוא: אם אכן ישנה בעיה בשכחה (וכפי הנראה ישנה איזו בעיה, שהרי משה מתבייש בשכחה), אזי מדוע ארעה השכחה אצל משה?

דבר תורה לשבת

מאת הרב גור גלון

ונתחיל מהסוף. המדרש אומר

"אמר רב הונא בשלושה מקומות כעס משה ונתעלמה ממנו הלכה...באונן מניין? שנאמר ויקצוף על אלעזר ועל איתמר בני

אהרן, וכיוון שכעס, נתעלמה ממנו הלכה שאונן אסור לאכול בקדשים".

כלומר, חז"ל קושרים קשר בין כעס לשכחה, ויש להבין את הדברים.

ותחילה נראה מהי השכחה ומדוע יש להתבייש בה.

תורה לא לומדים רק במוחו של האדם, אלא, כפי שחז"ל מעידים, התורה נקנית בארבעים ושמונה דרכים, כלומר התורה לא מופיעה רק בזיכרוננו של האדם אלא הופכת להיות קניין בכל גופו. וכפי שאומר דוד המלך:

"לעשות רצונך אלוהי חפצתי ותורתך בתוך מעיי".

וכפי שמודה דוד בתהילים, ובעיקר בפרק קיט, שהתורה לא נשכחת ממנו.

ולכן מציאות של שכחה בתורה זוהי תופעה של ניתוק הקשר העמוק בין האדם לקב"ה, בין האדם לתורה. וכמובן שעל ניתוק כזה ראוי להצטער, וזו אפילו בושה גדולה.

אחד הדברים היסודיים בלימוד התורה הוא הקשר שלנו עם התורה, ש'דברי תורה נוחים לאדם ככלי זכוכית', כלומר, גם אחרי שאדם כבר התאמץ והתייגע לקנות את התורה ככלי של זהב, עדיין כל חולשה במידות שבהם מוחזקת התורה אצל האדם, המכונות קנייני התורה, מביאות מיד לאיבוד אותו הקניין.

בסיום מסכת אנו אומרים "לא נתנשי מינך ולא תתנשי מינך, לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי". כלומר, לא נשכח ממך ולא תשכחי מאיתנו לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. והדברים תמוהים, וכי המסכת היא הזוכרת אותנו?! אלא שכפי שאמרנו, כאשר האדם נחלש באחד מקנייני התורה, התורה בעצמה פורחת ממנו, ולכן יש כאן תפילה שהתורה לא תרצה לפרוח מאיתנו.

ואם כן, כשמשה רבנו שוכח הלכה זה אומר שמשהו באישיותו או בהנהגתו לא התאים לתורה באותה השעה. וחז"ל מעידים לנו, כפי שהבאנו, שהדבר שגרם לשכחת התורה אצל משה רבנו הוא הכעס.

ונראה לי שיש כאן יסוד עמוק. אחד מהדברים הבסיסיים ביכולת שלנו לחיות תורה הוא להיות מחוברים למציאות כפי שהיא, וכל ניתוק מהמציאות גורם ממילא לשכחה של הלכה, שהרי כל מטרת ההלכה הוא להשפיע, לרומם ולתקן את המציאות, ואם אדם לא מכיר במציאות כפי שהיא, לא מקבל את המציאות כפי שהיא, אז אין לו יכולת אמיתית להשפיע עליה, ולכן נשכחת ממנו הלכה.

דבר תורה לשבת

מאת הרב גור גלון

משה רבנו, לגודל מעלתו, מתקשה לקבל את המציאות בעולם הזה כפי שהיא. וזו גם הסיבה, על פי המהר"ל, שמשה רבנו מגמגם. משה רבנו שייך לעולמות עליונים ולכן כל כך מתקומם כאשר הוא רואה את חוסר השלמות של העולם הזה, כאשר הוא רואה שביום האדיר של חנוכה המשכן הדברים לא יכולים להיעשות בשלמות ויש צורך במשבר הגדול של מות שני בני אהרון. כנגד זה הוא מתקומם, את המציאות הזו, החסרה, מתקשה משה רבנו לקבל, ולכן נשכחת ממנו הלכה.

הכעס הינו מחלה של אנשים גדולים, וכדברי הגמרא בתענית:

"תלמיד חכם דרתח, אורייתא הוא דקמרתחא ליה" (תלמיד חכם שכועס – התורה היא שמכעיסה אותו).

דווקא מי שמלא בשאיפות גדולות, ברצונות גדולים, כאשר הדברים נתקעים ונתקלים על סלעי המציאות, הוא מתקשה לקבל זאת וממילא גם מופיעה תחושת הכעס.

התיקון לתופעה זו הוא היכולת לראות את הטוב שבתוך המציאות, לקבל את המשברים כהכרח שמקדם ובונה.

יהי רצון שנזכה לראות את ההתקדמות ואת הטוב שבמציאות, ובנחת וענווה לסלק את המעכבים והמפריעים להופעת גאולתנו השלמה.